Do?um Eyleminde Öz-Yeterlilik Ölçe?i (Childbirth Self-Efficacy Scale)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Do?um Eyleminde Öz-Yeterlilik Ölçe?i (Childbirth Self-Efficacy Scale)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20082

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Do?um Eyleminde Öz-Yeterlilik Ölçe?i (DEÖYÖ), gebelerin do?um süreci ve a?r? yönetimine ili?kin alg?lad?klar? **öz-yeterlilik** düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? veya uyarlanm?? psikometrik bir araçt?r. Bu ölçe?in Türkçe uyarlama ve geçerlik/güvenirlik çal??mas?, Yeliz Ersoy taraf?ndan 2011 y?l?nda Akdeniz Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsam?nda gerçekle?tirilmi?tir. Ölçek, anne adaylar?n?n do?um eylemi s?ras?ndaki zorluklarla ba?a ç?kma kapasitelerine olan inançlar?n? de?erlendirerek, do?um korkusu ve müdahale gereksinimi gibi faktörleri öngörmede önemli bir rol oynamaktad?r.

Ölçek çe?idi olarak bir **uyarlama** çal??mas? niteli?indedir ve bu çal??ma, ölçe?in Türk kültürü ve diline uygunlu?unu, ayn? zamanda psikometrik özelliklerinin güvenilirli?ini saptamay? hedeflemi?tir.

Anahtar Kelimeler

Do?um Eylemi, Öz-Yeterlilik, Self-Efficacy, Do?um Korkusu, Gebe, Psikometri, Childbirth.

Yazarlar

Yeliz Ersoy

Amaç

Do?um Eyleminde Öz-Yeterlilik Ölçe?i'nin temel amac?, hamile kad?nlar?n do?um eylemi s?ras?nda kar??la?acaklar? potansiyel zorluklar, a?r? ve stresle ba?a ç?kma yeteneklerine dair öznel inançlar?n? objektif olarak ölçmektir. Bu inanç düzeyi (öz-yeterlilik), kad?n?n do?um deneyimini, do?um ?eklini ve do?um sonras? psikolojik durumunu önemli ölçüde etkileyen kritik bir psikolojik de?i?kendir.

Uyarlama çal??mas?n?n özel amac? ise, uluslararas? alanda kabul görmü? olan orijinal ölçe?in (genellikle Childbirth Self-Efficacy Inventory - CSES) Türkçe konu?an popülasyonda geçerli ve güvenilir bir ?ekilde kullan?labilmesini sa?lamakt?r. Bu, hem klinik uygulamalarda risk alt?ndaki gebelerin belirlenmesine hem de do?um e?itimi programlar?n?n etkinli?inin de?erlendirilmesine olanak tan?r.

Yap?

Ölçek, Albert Bandura'n?n Sosyal Bili?sel Teorisi'nin temelini olu?turan **öz-yeterlilik** (Self-Efficacy) kavram?n? ölçmektedir. Bu yap?, bireyin belirli bir görevi ba?ar?yla yerine getirme yetene?ine olan inanc?d?r. Do?um ba?lam?nda, bu inanç genellikle iki ana boyutta incelenir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Beklenti Öz-Yeterlili?i (Self-Efficacy Expectancy): Kad?n?n, do?um eylemi s?ras?nda ortaya ç?kan belirtiler ve duygularla (örne?in a?r?, korku, kas?lmalar) ba?ar?l? bir ?ekilde ba?a ç?kabilece?ine dair inanc?.
Sonuç Beklentisi (Outcome Expectancy): Kad?n?n belirli davran??lar? sergilemesi durumunda (örne?in, nefes tekniklerini kullanma) bu davran??lar?n olumlu bir sonuç do?uraca??na (örne?in, a?r?n?n azalmas?) dair inanc?.

DEÖYÖ, bu bili?sel ve davran??sal inançlar? yakalayarak, do?um sürecine haz?rl?k düzeyinin ve psikolojik dayan?kl?l???n bir göstergesi olarak hizmet eder.

Geçerlik

Yeliz Ersoy'un 2011 tarihli yüksek lisans tezinde, ölçe?in Türkçe formunun yap?sal ve içerik geçerli?i incelenmi?tir. Geçerlik çal??malar?, ölçek maddelerinin ölçmeyi amaçlad??? yap?y? (do?um öz-yeterlili?i) ne ölçüde temsil etti?ini belirlemeyi amaçlar.

Uyarlama sürecinde genellikle dil ve kültürel e?de?erlik çal??malar? (çeviri-geri çeviri) ile içerik geçerli?i sa?lan?r. Yap? geçerli?i için ise genellikle Faktör Analizi yöntemleri kullan?l?r. Kaynakçada spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, tezin amac? ölçe?in geçerli oldu?unu bilimsel yöntemlerle kan?tlamakt?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik (reliability) analizleri, ölçüm sonuçlar?n?n tutarl?l???n? ve kararl?l???n? de?erlendirir. 2011 adaptasyon çal??mas?nda iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanm??t?r. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Bu tür psikometrik psikometrik çal??malarda ayr?ca test-tekrar test güvenirli?i de incelenerek, ölçe?in zaman içinde kararl? sonuçlar verip vermedi?i belirlenir. Güvenirlik sonuçlar?, ölçe?in klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda güvenle kullan?l?p kullan?lamayaca??na dair temel kan?t? olu?turur.

Faktör Analizi

Do?um Eyleminde Öz-Yeterlilik Ölçe?i'nin orijinal yap?s? genellikle çok boyutludur (örne?in, aktif faz ve ikinci evre gibi do?umun farkl? a?amalar?na odaklanan alt boyutlar). Ersoy'un adaptasyon çal??mas?nda, bu orijinal faktör yap?s?n?n Türkçe popülasyonda korunup korunmad???n? veya farkl? bir yap?ya sahip olup olmad???n? belirlemek amac?yla muhtemelen Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) ve/veya Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r.

Faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in kaç alt boyuttan olu?tu?unu, hangi maddelerin hangi alt boyuta

ARABPSYCHOLOGY.COM

yüklendi?ini ve yap?n?n kuramsal beklentilere uygunlu?unu ortaya koyar. Bu analizler, ölçe?in yap? geçerli?inin temel dayana??n? olu?turur.

Ölçek

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Ölçek derecelendirme bilgisi kaynakta mevcut de?ildir. Genellikle Likert tipi bir derecelendirme format? kullan?l?r (örne?in, 1=Hiç güvenmiyorum, 10=Tamamen güveniyorum).

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Do?um Yapacak Kad?nlar (Pregnant Women)

Age Group: Yeti?kin (Adult, genellikle 18 ya? ve üzeri gebeler)

Population Details: Türkiye'deki gebe popülasyonu üzerinde yüksek lisans tezi kapsam?nda test edilmi?tir.

Test Methodology: Psikometrik psikometrik geçerlik ve güvenirlik çal??mas? (Uyarlama Çal??mas?).

Anahtar Kelimeler

Do?um Öz-Yeterlili?i, Gebelik, Psikolojik Ölçek, **Uyarlama Çal??mas?**, Yeliz Ersoy, 2011, **Lowe CSES**, Maternal Sa?l?k.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi kaynakta mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi kaynakta mevcut de?ildir.

Correspondence Address: Çal??man?n yap?ld??? kurum: Akdeniz Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, Yeliz Ersoy taraf?ndan 2011 y?l?nda yüksek lisans tezi kapsam?nda adapte edilmi?tir. Ölçe?in orijinal versiyonunun kullan?m? için orijinal yazarlardan izin al?nmas? gerekebilir. Türkçe uyarlaman?n kullan?m? için ise sorumlu yazar Yeliz Ersoy ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Bu ölçe?in orijinal PDF'i a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

dogum-eyleminde-oz-yeterlilik-olcegi-childbirth-self-efficacy-scale-toad.pdf

Referanslar

Ersoy, Y. (2011). *Do?um Eyleminde Öz-Yeterlilik Ölçe?i geçerlik ve güvenirlik çal??mas?* (Yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Tez Merkezi Linki: tez.yok.gov.tr

Do?um Eyleminde Öz-Yeterlilik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Bu nedenle maddeler bu giri?te sunulamamaktad?r. Maddeler için referans gösterilen yüksek lisans tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM